

el Capítol de la Seu (Saló de pedra)

ENRIC SUBIÑÀ i COLL

Un dels edificis més emblemàtics i interessants d'Argentona del segle XVII que hi ha al nucli urbà de la vila és el Capítol de la Seu, més conegut com a Saló de Pedra.¹ Es tracta d'un edifici la funció del qual era la de celler i graner del Capítol de la Seu² de Barcelona, que depenia de la Pabordia³ de setembre, un emblemàtic edifici que posteriorment passaria a ser Casa de la Vila. Amb la desamortització de la primera meitat del segle XIX l'edifici passà a l'Estat. Fou el 1873, mercès a les gestions del diputat Pedro Cisa i Cisa, que el ministre d'Hisenda donà el Capítol passà a l'ajuntament, tal i coms explica una petita làpida instal·lada a dins del saló de Pedra.⁴ Entre les seves funcions ha estat fer d'ajuntament i d'escola.

La catedral de Barcelona posseïa el domini directe⁵ de força propietats d'Argentona, entre elles les del mas Lladó del veïnat homònim, el mas Fornells i el mas Sabater del veïnat del Puig, el mas Prim i moltes peces de terra.⁶ Principalment recaptaven censos en espècie,⁷ ja fos gra o vi, i necessitaven un espai per recollir-los.

L'edifici és de planta rectangular i dues alçades. Tota la pedra picada és granit i en la façana es conserva un bonic portal adovellat. Les quatre finestres superiors encara mantenen la creu esculpida en llinda, símbol de la dependència de la catedral. No hem de fer cas del balcó de la façana i de la finestra lateral, ambdues gòtiques del segle XVI, anteriors a la con-

El Capítol a inicis del segle XX. L. Bonet i Garí, *Les masies del Maresme*.
Observeu que manquen les finestres gòtiques de la balconada i del lateral.

strucció de l'edifici. Segons la tradició provenen del Casal dels Sarriera o can Baixeres, notable edifici fortificat que estava situat a l'actual plaça de Vendre i que fou enderrocat als anys quaranta del segle passat. Tampoc ens hem de fixar en el finestral conopial de la dreta de la façana, reproducció del segle XX.

El cós principal (en realitat són dos cossos) és a dues alçades, i els laterals a una sola, i de molt menys profunditat. Presenta una impressionant volta de rajola, i en la part superior, a cada banda, una lluneta⁸ per donar-hi claror, que encara es conserven. Entre ambdós cossos hi ha una important

cantonera de granit tallat. També és molt destacable el ràfec de la teulada, així com l'encavalcada de la planta superior del cos central, per bé que fou restaurat a finals del segle XX. La teulada del cós principal és a quatre vessants.

El que també fa molt peculiar el Capítol és que a l'arxiu de la catedral de Barcelona es conserva un interessant manuscrit amb el títol de "*Llibre de comptes donats per los canonges Fèlix de Taverner y Rubí y lo Dr. Domingo Fogueras del gastat per la construcció del celler y graner de Argentona, desde 23 de novembre 1688 fins a 5 de maig 1693*".⁹ En aquest manuscrit estan anotats tots els actes que es

1. Moltes de les dades de l'article foren publicades en l'obra del mateix autor, *Argentona de la Sagrena a la vila* (1295-1900), Premi Burriac 2001, Argentona 2002.

2. Seu és el nom amb què es coneixen les catedrals.

3. A les catedrals era l'administració que tenia cura d'un lot de béns i de la seva gestió.

4. "Casa consistorial del pueblo de Argentona concedida por el señor ministro de hacienda don Juan Tutau a instancia del diputado Pedro Cisa y Cisa con fecha 14 marzo de 1873".

5. Domini que es reserva qui ha cedit un immoble a cens perpetu o emfiteusi o altre títol semblant, de manera que la propietat no pot ésser venuda sense el seu permís

6. El mas Lladó actualment es coneix com a can Farreter, el mas Fornells com a can Serra del Puig, el mas Sabater com a can Llauder o can Gustà i el mas Prim no es conserva.

7. Pel mas Lladó, Joan Lladó confessa el 1441 que ha de pagar a la Pabordia de Maig de la Catedral de Barcelona dues quarteres de blat, la setena part dels fruits i un quarter de carn salada. (ACA, Capbreu de la Pabordia de Maig, 1416-1546).

8. Volta en forma de mitja lluna formada per un arc vertical i la seva intersecció amb una volta de canó, en practicar-hi una obertura per a fer claror.

9. Arxiu de la Catedral de Barcelona, Pabordia de setembre, Manuscrit de la construcció del celler d'Argentona (1688-1693).

El que també fa molt peculiar el Capítol és que a l'arxiu de la Catedral de Barcelona es conserva un interessant manuscrit en el que estan anotats tots els actes que es van fer per adquirir i construir l'edifici. Amb això podem saber el mètode constructiu, l'origen del material, els mestres que hi van treballar, els terminis, etc

van fer per adquirir i construir l'edifici, amb molt de detall. Amb això podem saber el mètode constructiu, l'origen del material, els mestres que hi van treballar, els terminis, etc.

L'edifici es financïa amb diferents càrrecs; els lluïsmes¹⁰ de tot el que es vengués a Argentona i del qual la catedral en tingués la senyoria directa i l'arrendament del delme¹¹ (550 lliures anuals). Hem de pensar que el preu total que es pagà fou de 3.811 lliures, una quantitat molt elevada en aquell temps.

El primer pas que es va donar fou la compra del terreny, tot i que aquesta no es va materialitzar fins al novembre del 1689, és clar que estava concordat ja des d'un any abans.¹² El terreny on s'havia de situar era en la banda de ponent del camí Ral o carrer de Sant Sebastià, i pertanyia a terres del mas Sabater. El mas Sabater fou comprat aquell mateix any per Joana Anna Rovira i Major, muller del pagès d'Argentona Andreu Major i Rovira. El mateix Andreu Major era qui feia arribar a peu d'obra tota la pedra per a construir les parets, en diferents moments depenent de la necessitat, per un cost global de 396 lliures.¹³ Un cop comprat el terreny calia de condicionar-lo per fer-hi

l'edifici, bàsicament s'havia de fer el rebaix de terres. D'això, se n'en-carregaren Gaspar Macià i Car-reras i Josep Vinyals, d'Argentona, que *"se obligan a buydar la terra del celler mitg palm més baix que la llinda"*.

La part més important era la que corresponia al mestre de cases, que seria Esteve Ritges, un francès resident a Alella. Amb Ritges es feren tres contractes, un per l'inici de l'obra, l'altre per fer les llindes de les portes i finestres i l'últim per fer els acabats i finalitzar l'obra. L'obra, de planta rectangular, hauria de tenir les cantonades de pedra, igual que les llindes de portes i finestres, i hauria de tenir una gran volta que ocupés tota la planta baixa, i tot l'interior arrebossat i enrajolat: *"dit Esteve Ritges age de prometer fer y fabricar segons que ab thenor del present fer y fabricar promet en dita Parrochia de San Julia de Argentona, en lo carrer de sant Sabastià, una casa y celler ab todas las demes oficinas per dit celler y cups de aquellas conforme esta en la planta se li entregara y fer todas las parets y las cantonadas de la pedra se li entregara en que tinga obligacio de adobarlas un port desboscadas que estigan be en los gruxos se li sera dit y dadas las midas de las parets y ambit de celler tant de llargaria com amplaria y la volta grassa de dit celles en la qual volta tinga obligacio, si acas conve, ferhi dos llunetas per dos finestras per poder dar claror a dit celler"*.

Posteriorment, es pagaren 371 lliures a Josep Tria de Mataró per *"a portar a sos gastos 1.500 quintars de calç poch més o manco, de pedre de la riera de Granollers, en Argentona, en lo lloch que se havia de construir lo celler"*. Com que no era segur que amb aquells quintars de calç n'hi hagués prou, s'en-

comanà al pagès d'Argentona Joan Pins que portés la que podia faltar, junt amb tota l'obra cuita necessària: rajoles, teules, etc., invertint en total 597 lliures.

El següent pas va ser la compra per 502 lliures de la fusta de melis per a fer les bigues, segurament d'alguna localitat del Pirineu, i que es degué transportar pel riu fins a Tortosa. Un cop portada a Tortosa, els fusters de Mataró Antoni Riera i Antoni Mascort *"se obliguen en fer aportar la contra escrita fusta desde el riu de Tortosa fins a Argentona, fer la encavallada¹⁴ y posarla"*. Tot el material era de qualitat, i per això els claus necessaris per a fer l'encavallada es compraren a Ripoll. Concretament, va ser el comerciant mataroní Josep Tarau qui *"nos fes aportar de Ripoll tots los claus que seran menester per clavar l'encavallada segons las mostrars se li entregaren"*.

Calia més fusta, i fou el fuster Pau Queral, qui aportà *"divuyt posts de melis posada a Mataró per fer las portas o finestras del celler de Argentona"*. Les portes i les finestres també les féu, per 32 lliures, el fuster mataroní Antoni Mascort.

El manyà de l'obra fou el ferrer mataroní Josep Esmandia. Ell *"se obliga a fer tot lo ferro que seria menester per reixas y golfos¹⁵ per lo celler de Argentona de las medidas que li donarian"*. També foren obra seva el pany i la balda del celler.

Com hem dit la funció del l'edifici era de fer de celler i graner i, per tant, calia instal·lar-hi bótes. Per això encomanaren al Rnt. Bartomeu Guinart, vicari d'Òrrius, *"que anava a comprar fusta y sercols per fer per ell una bota de 40 carregues i de fer y posar al celler de Argentona"*, per un cost de 124 lliures.

10. Dret del senyor directe, anomenat també foriscapi, a rebre una part del valor de la cosa emfiteùtica o feudal que es transmet a tercera persona.

11. Impost del deu per cent sobre els productes de la terra, destinat a assegurar el manteniment del clerical i dels edificis religiosos.

12. ACB, Notari Maties Marçal, vol.742, 28 de novembre de 1689.

13. Totes les dades han estat extretes del Manuscrit de la construcció del celler d'Argentona.

14. Bastida feta amb combinació de cabirons i llates que serveix per accedir a certa alçada d'una obra.

15. Conjunt de dues peces de metall, enllaçades per un piu de l'una que es fica en un ull de l'altra, que serveix per a sostenir la fulla d'una porta o d'una finestra i li permet d'obrir-se i tancar-se.